

NOTITIE

Duo+
E. van den Kerkhoff
Postbus 67
1190 AB Ouderkerk aan de Amstel

DATUM: 4 juli 2017
ONS KENMERK: 17-0229/17.04909/RjaJo
UW KENMERK: e-mail *d.d.* 29 maart 2017
AUTEUR: R.J. Jonkvorst MSc.
PROJECTLEIDER: drs. C. Heunks
STATUS: versie 1.0
CONTROLE: drs. H.A.M. Prinsen

Betekenis van festivalterrein Ouderkerkerplas voor beschermde flora en fauna

1) Inleiding

De gemeente Ouderkerk aan de Amstel heeft Bureau Waardenburg gevraagd om in 2017 de betekenis voor beschermde soorten flora en fauna in beeld te brengen van het festivalterrein Ouderkerkerplas. De resultaten die uit dit onderzoek naar voren komen functioneren als achtergrondinformatie om effecten van festivals, die op deze locatie in het zomerseizoen gehouden worden, op beschermde soorten flora en fauna beter te kunnen beoordelen.

Op basis van eerder onderzoek (Jonkvorst 2016) is geconstateerd dat de meest gevoelige soortgroepen voor effecten op en rond het festivalterrein bestaan uit broedvogels en op een aantal plaatsen mogelijk ook beschermde plantensoorten. De nadruk van onderhavig onderzoek ligt dan ook op deze soortgroepen. In aanvulling op het veldonderzoek zijn gegevens uit externe databases (NDFP, verspreidingsatlassen, waarneming.nl) geraadpleegd over de aanwezigheid van andere soortgroepen. Op basis van deze gegevens is de betekenis van het plangebied voor flora en fauna bepaald.

2) Plangebied

Het onderzoeksgebied bestaat voornamelijk uit het festivalterrein aan de noordoostzijde van de Ouderkerkerplas. Dit gebied bestaat uit diverse graslanden met aangrenzend enkele bosschages en de oevers van de Ouderkerkerplas. Het gebied wordt in het noorden en oosten begrensd door de Middenweg en in het zuiden en westen door de Ouderkerkerplas (figuur 1: rood kader).

Aanvullend zijn delen van de aangrenzende oeverzones van de Ouderkerkerplas onderzocht als referentiegebied om de natuurwaarden van het beoogde festivalterrein in breder perspectief te kunnen plaatsen (figuur 1: blauwe kaders). De begrenzing is

gebaseerd op de gebieden die in de winter toegankelijk zijn. De overige delen langs de Ouderkerkerplas zijn in het winterhalfjaar tot 15 april afgesloten en functioneren in die periode als rustgebied voor watervogels.

Figuur 1 Begrenzing onderzoeksgebied festivalterrein Ouderkerkerplas (rood kader) en aanvullend referentiegebied (blauwe kaders) (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

3) Methodiek

Veldwerk

Het festivalterrein en ruime omgeving is op vijf dagen in de periode eind maart – midden juni geïnventariseerd op de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden met nadruk op broedvogels (bv zingende vogels, vogels op nesten of met jongen). Alle inventarisaties zijn bij het aanbreken van de dag gedaan.

Gedurende de inventarisatieronden waren de weersomstandigheden gunstig om broedvogels te inventariseren (tabel 1).

Tabel 1 *Overzicht van omstandigheden gedurende de inventarisatieronden.*

Datum	Starttijd	Eindtijd	Omstandigheden
31-03-17	05:40	08:53	14°C, droog, weinig wind
20-04-17	06:45	09:15	2-8°C, droog, weinig wind
08-05-17	05:50	08:10	9°C, droog, tijdelijk motregen, weinig wind
21-05-17	05:10	08:20	9-16°C, droog, weinig wind
14-06-17	04:45	07:45	2-18°C, droog, weinig wind

Analyse onderzoeksgebied

In onderstaand tekstkader is een beknopte toelichting opgenomen hoe de analyse van de veldresultaten in het onderzoeksgebied (onderdeel 4) heeft plaats gevonden.

Bepalen van territoria van broedvogels

Per bezoeker zijn alle territorium- en nest-indicerende waarnemingen van vogelsoorten gekarteerd en overgezet op soortkaarten. Na afloop van het veldonderzoek zijn de waarnemingen per soort volgens vaste criteria geïnterpreteerd. Deze criteria zijn op soort niveau vastgesteld en bestaan uit verschillen in de benodigde broedcodes, het aantal benodigde waarnemingen, datumgrenzen en fusieafstanden (Van Dijk & Boele 2011; Vergeer *et al.* 2017). Voor details over de gehanteerde criteria op soortniveau wordt verwezen naar bijlage 1 in Vergeer *et al.* 2017.

Analyse referentiegebied

Vanwege de smalle vorm van het gebied is de analyse voor het referentiegebied op hoofdlijnen uitgevoerd. Immers er bestaat een grote kans dat vogels deels broeden buiten het onderzoeksgebied. Voor de analyse is gebruik gemaakt van het maximum aantal territorium-indicerende waarnemingen per soort tijdens één van de vijf veldbezoeken. Doorgaans liggen de resultaten een fractie lager in vergelijking met de werkwijze voor een territoriumkartering (zie werkwijze onderzoeksgebied). Desondanks geven de resultaten een goed beeld van de aanwezigheid van zowel soorten als aantallen.

Literatuurstudie

Naast het broedvogelonderzoek is literatuur geraadpleegd om de betekenis van het onderzoeksgebied voor andere ecologische soortgroepen te bepalen. Hiervoor is op 29 juni 2017 de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Daarnaast zijn diverse ecologische verspreidingsatlassen geraadpleegd (zie tekst en literatuurlijst).

4) Resultaten broedvogels onderzoeksgebied

Broedvogel territoria

Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal vastgestelde territoria van broedvogels over vijf inventarisatieronden binnen het onderzoeksgebied aan de noordoostzijde van de Ouderkerkerplas.

Tabel 2 Overzicht van het totaal aan vastgestelde territoria van broedvogels over 5 inventarisatieronden binnen het onderzoeksgebied aan de noordoostzijde van de Ouderkerkerplas (figuur 1: rode kader). Broedvogelsoorten van de Rode Lijst zijn vetgedrukt.

Soort	# Territoria	Soort	# Territoria
bosrietzanger	2	pimpelmees	2
ekster	1	putter	4
fitis	2	roodborst	2
fuut	2	scholekster*	1
grasmus	5	staartmees	1
groenling	3	tjiftjaf	3
grote bonte specht	1	tuinfluiters	1
heggenmus	5	tureluur*	1
houtduif	6	vink	5
kleine karekiet	2	waterhoen	1
koolmees	4	wilde eend	2
krakeend	5	winterkoning	5
merel	12	zanglijster	2

* Soorten die territoriaal gedrag vertoonden in het plangebied, maar waarvan de aanwezigheid van nesten op basis van habitat en vertoond gedrag binnen het onderzoeksgebied uitgesloten kan worden.

De soorten gaai, ijsvogel en witte kwikstaart zijn slechts op één van de vijf bezoeken vastgesteld. Deze soorten waren waarschijnlijk op doortrek of hebben buiten het plangebied gebroed. Van de grauwe gans zijn diverse paren met jongen in het plangebied waargenomen. Grauwe ganzen met jongen zijn mobiel en kunnen grote afstanden afleggen. Er zijn geen indicaties dat de soort binnen het onderzoeksgebied gebroed heeft. Voorgenoemde soorten zijn vanwege de onzekere status als broedvogel niet opgenomen in de resultaten.

Betekenis resultaten

In het onderzoeksgebied komen diverse soorten broedvogels voor. Het zijn hoofdzakelijk algemene soorten van bos en struweel. Daarnaast komen ook enkele algemene soorten watervogels voor. Het betreft voor alle soorten relatief lage aantallen. Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het onderzoeksgebied voor geen van de aanwezige soorten een meer dan gemiddelde betekenis heeft als broedlocatie in vergelijking met gebieden in de omgeving.

5) Resultaten broedvogels referentiegebied

Territorium-indicerende waarnemingen

Tabel 3 geeft een overzicht weer van het maximum aantal territorium-indicerende waarnemingen per soort tijdens één van de vijf inventarisatieronden binnen het referentiegebied aan de Ouderkerkerplas.

Tabel 3 Overzicht van het maximum aan territorium-indicerende waarnemingen per soort op één inventarisatieronde van de 5 inventarisatieronden in het referentiegebied langs de oevers van de Ouderkerkerplas. Broedvogelsoorten van de Rode Lijst zijn vetgedrukt.

Soort	Max. # territorium indicerende wrn.	Soort	Max. # territorium indicerende wrn.
blauwborst	1	rietgors	2
boomkruiper	1	rietzanger	3
ekster	1	roodborst	1
fitis	6	scholekster*	1
fuut	7	soepeend	2
grasmus	3	spotvogel	1
groenling	1	spreeuw	1
heggenmus	3	tijftjaf	5
houtduif	3	tuinfluiter	3
ijsvogel*	1	tureluur*	1
kleine karekiet	14	vink	2
knobbelzwaan	2	waterhoen	3
koekoek	1	wilde eend	3
koolmees	5	winterkoning	7
krakeend	5	wintertaling	1
kuifeend	5	witte kwikstaart	1
meerkoet	9	zanglijster	2
merel	2	zwarte kraai	1
pimpelmees	1	zwartkop	4
putter	2		

* Soorten die territoriaal gedrag vertoonden in het plangebied, maar waarvan de aanwezigheid van nesten op basis van habitat en vertoont gedrag binnen het onderzoeksgebied uitgesloten kan worden.

Betekenis resultaten

In het referentiegebied komen diverse soorten broedvogels voor. Het zijn hoofdzakelijk algemene soorten van struweel en riet. Daarnaast komen ook enkele algemene soorten watervogels in het referentiegebied voor. Het betreft voor alle soorten relatief lage aantallen.

De verschillen in de soortensamenstelling van de aanwezige broedvogels tussen het onderzoeksgebied en het referentiegebied zijn verklaarbaar door de verschillen in aanwezige habitattypen en vegetatiestructuur tussen beide gebieden.

6) Resultaten overige natuurwaarden

Planten

In 2016 was binnen het plangebied een locatie met rietorchis aanwezig (Pepping 2016). In 2017 is de rietorchis niet vastgesteld. Dit kan mede veroorzaakt zijn door het intensieve maai-beheer dat in 2017 is toegepast. Hierdoor is de vegetatie op deze locatie niet of nauwelijks tot ontwikkeling gekomen. De rietorchis was tot december 2016 beschermd

onder de Flora- en faunawet. Onder de Wet natuurbescherming, die sinds januari 2017 van kracht is, is de rietorchis niet langer een beschermde soort.

Geschikte groeiplaatsen voor overige soorten beschermde planten zijn in het plangebied niet aanwezig. In het plangebied zijn verder ook geen beschermde soorten planten vastgesteld. Ook in de geraadpleegde bronnen (NDFF, netwerkecologischemonitoring.nl) zijn geen meldingen van de aanwezigheid van beschermde soorten planten in de omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig. De aanwezigheid van beschermde soorten planten kan op basis van het voorgaande uitgesloten worden.

Grondgebonden zoogdieren

In het gebied zijn tijdens het broedvogel-onderzoek de soorten konijn (tabel 4), haas en sporen van mol waargenomen. Daarnaast zijn in het verleden de soorten bunzing en hermelijn in de omgeving van het plangebied vastgesteld (NDFF 2017). Op basis van het aanwezige habitat en de werkatlas zoogdieren van Noord-Holland (Hoogeboom 2011) komen tevens algemene soorten voor als egel, bosmuis, wezel, bunzing, hermelijn, vos, rosse woelmuis en/of veldmuis. Dit zijn allemaal relatief algemene soorten. Overdag rusten deze soorten in ondergrondse holen en/of structuurrijke vegetatie met veel dekking. In de nacht worden door diverse soorten mogelijk ook de meer open gebiedsdelen gebruikt als foerageergebied. Het belang van de kort gemaaide graslanden als foerageergebied is voor de meeste soorten minimaal. Dit vanwege het soorten- en structuurarme karakter van de graslanden.

Tabel 4 Indicatie van het aantal aanwezige konijnen op basis van aanvullende waarnemingen per bezoeker.

	<i>bezoek 1</i>	<i>bezoek 2</i>	<i>bezoek 3</i>	<i>bezoek 4</i>	<i>bezoek 5</i>
	<i>31-3-17</i>	<i>20-4-17</i>	<i>8-5-17</i>	<i>21-5-17</i>	<i>14-6-17</i>
<i># konijnen</i>	0	3	2	11	7

Vleermuizen

De aanwezige groenstroken in het plangebied maken waarschijnlijk deel uit van een grotere keten aan groenstroken in de regio die gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen. Daarnaast wordt het open water ook gebruikt als foerageergebied voor diverse soorten. Op basis van de werkatlas zoogdieren van Noord-Holland (Hoogeboom 2011) gaat het om de volgende soorten: watervleermuis, meervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Binnen de keten van groenstroken komen verspreid in het plangebied geen bomen voor met holten die geschikt zijn als kraamverblijfplaats. Wel zijn er bomen aanwezig die in het najaar geschikt kunnen zijn als paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis.

Amfibieën

Op basis van de actuele verspreiding van amfibieën uit de regio (verspreidingsatlas.nl; netwerkecologischemonitoring.nl) komen de heikikker en de rugstreeppad voor in de omgeving van de Ouderkerkerplas. Beide soorten maken tijdens het zomerhalfjaar gebruik van (ondiepe) visarme wateren. Omdat deze in het onderzoeksgebied niet aanwezig zijn kan de aanwezigheid van heikikker en de rugstreeppad in het onderzoeksgebied uitgesloten worden.

Reptielen

Op basis van de actuele verspreiding van reptielen uit de regio (verspreidingsatlas.nl; netwerkecologischemonitoring.nl) komt de ringslang voor in de omgeving van de Ouderkerkerplas. Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door harde overgangen van opgaande vegetatie naar korte, intensief gemaaide graslanden. Voor ringslang gewenste vegetatiestructuren als structuurrijke kruidenrijke vegetatie en struwelen ontbreken. Daarnaast zijn de oevers van de Ouderkerkerplas spaarzaam begroeid waardoor beschutting voor potentiële predatoren ontbreekt. Op basis van deze kenmerken vormt het onderzoeksgebied ongeschikt habitat voor de ringslang. De aanwezigheid van de ringslang in het onderzoeksgebied is uitgesloten.

Overige soortgroepen

Op basis van het aanwezige habitat en de actuele verspreiding van de soortgroepen ongewervelden en vissen uit de regio (NDFP 2017; netwerkecologischemonitoring.nl) komen geen beschermde soorten van deze soortgroepen voor in de omgeving van de Ouderkerkerplas.

7) Conclusie

Broedvogels

In het onderzoeksgebied komen diverse soorten broedvogels voor. Het betreft relatief lage aantallen van algemene soorten. In het onderzoeksgebied zijn geen schaarse en zeldzame soorten van de Rode Lijst vastgesteld. Het onderzoeksgebied heeft voor geen van de aanwezige soorten een meer dan gemiddelde betekenis als broedlocatie in vergelijking met gebieden in de omgeving.

Overige beschermde natuurwaarden

In het onderzoeksgebied komen diverse beschermde soorten voor. Het betreft algemene grondgebonden zoogdieren en diverse soorten vleermuizen. De soorten uit deze soortgroepen zijn voor een belangrijk deel gebonden aan de opgaande vegetatiestructuren die in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Het belang van de kort gemaaide, soorten- en structuurarme graslanden als foerageergebied is voor de meeste soorten minimaal.

Synthese

De (inventarisatie)gegevens in dit rapport vormen een actueel overzicht¹ van de betekenis van het onderzoeksgebied voor beschermde soorten flora en fauna.

¹ Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

Literatuur

- Van Dijk A.J. & A. Boele, 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hoogeboom. J., 2011. Zoogdieren van Noord-Holland. Werkatlas. Landschap Noord-Holland, Castricum
- Jonkvorst, R.J., 2016. Broedvogels en festival Buiten Westen 2016. Notitie Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Pepping, P. 2016. Memo: ecologische begeleiding festival Buiten Westen 2016. Bevindingen ecologische controle 7 juli 2016. Anteagroep, Almere.
- Vergeer, J.W., G. Troost, M. Noback & J van Bruggen 2017. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek. Pdf 2: Handmatige registratie en interpretatie van BMP-resultaten 1.0 februari. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met de heer Camiel Heunks.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. H.A.M. Prinsen

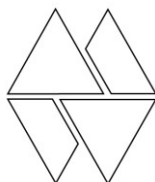
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Duo+

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl